

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи

 Б. Жильцов

«09» _____ 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія зарубіжної музики

Напрямок підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво»

Інститут мистецтв

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Ідентифікаційний код 02120554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма №	2410
<i>Журик</i> (підпис)	(прізвище, ініціали)
«	2016»

2016 – 2017 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова. Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

Таранник

А.О. Таранник

Робоча програма Історія зарубіжної музики для студентів галузі знань 0202 «Мистецтво», напряму підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво». – 38 с.

Розробники: Вишинський Віталій Володимирович, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри теорії та методики музичного мистецтва

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри теорії та методики музичного мистецтва.

Протокол від «30» серпня 2016 року № 1

Завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва

(Олексюк О.М.)

ЗМІСТ

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
I. Опис предмета навчальної дисципліни	7
II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
III. ПРОГРАМА	9
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I.....	9
Становлення нової музичної поетики у західноєвропейській музиці	9
(кін. XIX ст. – перша половина XX ст.).....	9
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Історія зарубіжної музики» .	17
V. ПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	18
VI. ІНДИВІДУАЛЬНА НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА	19
VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ	21
VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	24
IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ	24
X. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	25

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

В системі спеціальної музично-педагогічної освіти історії музики, зокрема історії зарубіжної музики, належить особливе місце. Це навчальна дисципліна, яка повною мірою здатна формувати естетичні смаки та погляди майбутніх професіоналів. Історія музики подає надзвичайно широкий огляд розвитку світової культури. Музика як вид мистецтва виконує роль своєрідного стрижня, з'єднуючи різні, часом зовсім самотійні явища. Музика здатна заглянути і в минуле, і в майбутнє, вона дійсно пронизує усе наше життя. Їй під силу навіть найглибші й найскладніші філософські погляди, загальнолюдські проблеми і теми. Відомою аксіомою є взаємодія музики з іншими видами мистецтва.

Метою курсу історії зарубіжної музики є формування у майбутніх фахівців прогресивного світогляду, художньої культури, виховання естетичного смаку на основі вивчення художніх напрямків, різноманітних творчих стилів композиторів багатьох національних шкіл.

Завдання курсу:

- розширювати знання студентів про життєвий та творчий шлях зарубіжних композиторів, напрямки і стилі музичної культури в різні історичні періоди розвитку суспільства;
- навчити студентів виявляти зв'язок музики з іншими видами мистецтва, літературою, суспільно – історичними подіями, національними традиціями, побутом народу;
- сформувати уміння самотійного оцінювання спеціальної музичної літератури;
- у процесі розкриття характерних рис музичної творчості формувати у студентів навички культури мови, уміння слухати і аналізувати музику, сприймати як окремі її елементи, так і художній твір в цілому;
- виробити творчі професійні навички, такі як складання питань з окремої теми, лекцій – бесід для учнів школи, виконання окремих творів або їх фрагментів;
- виховання інтересу до світової музичної літератури та прагнення глибше її пізнати.

В ході вивчення історії зарубіжної музики студенти набувають **уміння і навички:**

- інтегрувати знання та навички, які вони отримують на заняттях з елементарної теорії музики, гармонії, аналізу музичних форм, спеціального інструменту тощо;
- слухати і розуміти музику;
- образно висловлюватись щодо характеру, ідейного значення творів, їх цінності;
- робити детальний аналіз засобів музичної виразності, визначати стиль та жанр творів, їх художню цінність.

У процесі вивчення курсу студент формує такі **програмні компетентності:**

Загальні:

- світоглядна — наявність ціннісно-орієнтаційної позиції, загальнокультурна ерудиція, широке коло інтересів, розуміння значущості для власного розвитку історичного досвіду людства.
- комунікативна — здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності
- інформаційна — здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань; здатність до ефективного використання інформаційних технологій у соціальній та професійній діяльності.
- самоосвітня — здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку, спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію.

Фахові:

- методична — здатність застосовувати базові філософські, психологопедагогічні та методичні знання і вміння для формування ключових і предметних компетентностей;
- музично-інформаційна і технологічна — здатність до самостійного пошуку музичного матеріалу в мережі Інтернет, репертуарних збірках, навчально-методичних посібниках.

Спеціальні:

- мистецтвознавча — знання історії музики (вітчизняної і зарубіжної), розуміння закономірностей становлення й розвитку музичного мистецтва різних країн у різні історичні періоди; знання творчого доробку композиторів різних епох та розуміння стилістичних і жанрових особливостей музичних творів; здатність застосовувати знання з історії музики та інших видів мистецтва у професійній діяльності.
- музично-теоретична — знання, розуміння і здатність застосовувати на практиці основні положення теорії музики, гармонії, поліфонії; здатність до теоретичного аналізу музичних творів різних форм, жанрів і стилів; сформованість музично-теоретичного тезаурусу.

Навчальна дисципліна «Історія музики» охоплює вивчення творчості видатних зарубіжних композиторів від старовини до сучасності в хронологічному порядку, що виховує у студентів історичний підхід до явищ світової культури і розвиває у них логічне, асоціативне мислення.

В цілому послідовність тем у програмі передбачає проведення порівняння художніх явищ, які розглядаються на суміжних заняттях, із з'ясуванням їх спільних та відмінних рис.

Порядок вивчення тем та музичних творів у курсі «Історії музики» передбачає варіантність втілення програми. В залежності від рівня підготовленості студентів, можливостей викладача у виборі музичних ілюстрацій, наявності підручників та посібників здійснюється вибір творів для вивчення.

У всіх варіантах кількість тем є обов'язковою, а кількість вивченого матеріалу може зменшуватися або збільшуватися в залежності від залучення додаткових

творів.

У програмі зазначається загальна кількість годин на ту або іншу тему, розподіл на лекційні та практичні заняття, а також години для самостійної роботи студентів.

На семінарських заняттях рекомендовані такі форми роботи: слухання музики з подальшим аналізом твору або окремих засобів виразності; складання анотації до певного музичного прикладу; складання питань з теми для формування навичок проведення бесіди у дитячій аудиторії; відшукування паралелей у живопису, літературі, поезії тощо; виконання окремих творів або їх фрагментів самими студентами (наприклад, нескладних романсів, фортепіанних мініатюр або полегшених перекладів симфонічних творів); самостійне опрацювання студентами нескладних тем (або окремих розділів); засвоєння музичної термінології (оформлення словника музичних термінів, і не тільки їх коротке тлумачення, а й більш розгорнуте пояснення).

В процесі вивчення предмету велика увага приділяється контролю знань. Контроль передбачає як перевірку знання теоретичного матеріалу, так і засвоєння музичних творів. Традиційними формами контролю залишаються музична вікторина, семінари, музичне тестування, теоретичне опитування (як усно, так і письмово), аналіз твору за інструментом, а також виконання на фортепіано (голосом) окремих музичних тем.

Програмні результати навчання

- Здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності. Здатність працювати в команді. Вільне володіння українською мовою відповідно до норм культури мовлення, основами спілкування іноземними мовами.
- Володіння навичками самостійного пошуку музичного матеріалу в мережі Інтернет та методами його оброблення із засосуванням сучасних музично-інформаційних технологій.
- Здатність застосовувати знання з історії і теорії музики, гармонії, аналізу музичних творів у навчальній, виховній та культурно-освітній роботі в загальноосвітній школі. Володіння методами розвитку в учнів музичних здібностей та формування елементарних музично-теоретичних знань.

Здатність до науково-дослідницької діяльності у сфері музичного мистецтва та музичної педагогіки. Мисленнєва активність, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Опис предмета навчальної дисципліни

Предмет: процес навчання та виховання студентів вищого навчального закладу в умовах реформування та модернізації системи освіти в Україні, формування особистості фахівця вищої кваліфікації.

Курс	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS 5 семестр – 2 кред.</p> <p>Змістові модулі: 1</p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години) у 5 семестрі – 72 год</p> <p>Тижневих годин: 5 семестр – 2 год.</p>	<p>Шифр та назва галузі знань 0202 «Мистецтво»</p> <p>Шифр та назва напрямку підготовки: 6.020204 «Музичне мистецтво»</p> <p>Освітньо – кваліфікаційний рівень «Бакалавр»</p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки – 3</p> <p>Семестр 5</p> <p>Лекції: 8 год.</p> <p>Лабораторні заняття: 6 год.</p> <p>Самостійна робота: 20 год.</p> <p>Модульний контроль: 2 год.</p> <p>Семестровий контроль: 36 год.</p> <p>Види контролю: Екзамен – 5 семестр</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви модулів і тем	Всього	Види занять і розподіл годин						Форма контролю
			Лек	Лаб	Інд	Мкр	С/р	С/к	
V семестр.									
Модуль I. Становлення нової музичної поетики (кін. XIX ст. – перша половина XX ст.)									
1.1.	Пізній романтизм: типологія пізніх етапів в історії мистецтва. Р. Штраус	10	2		-		5	3	Опитув.
1.2.	Музичний імпресіонізм: К. Дебюссі.	10		2	-		5	3	Опитув.
1.3.	Австро-німецький симфонізм: Г. Малер.	10	2		-		5	3	Опитув.
1.4.	Музичний експресіонізм. Нововіденська школа: А. Шенберг.	10	2		-		5	3	Опитув.
1.5.	Неокласицизм і його музичні представники: П. Хіндеміт.	10	2		-		5	3	Опитув.
1.6.	Музичний урбанізм	10		2	-		5	3	Опитув.
1.7.	Естетико-стильові пошуки Ігоря Стравінського.	10		2	-		6	2	Опитув.
	Модульний контроль	2			-	2			
	Всього за V семестр	72	8	6	-	2	36	20	Екзамен

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I.

Становлення нової музичної поетики у західноєвропейській музиці (кін. XIX ст. – перша половина XX ст.)

Тема 1.1. Криза західноєвропейської культури кінця XIX ст. — поч. XX ст. Пізній романтизм: типологія пізніх етапів в історії мистецтва. Р. Штраус (2 год.)

Загальна характеристика музичної культури кінця XIX – початку XX століття:

- Стильовий злам — докорінна зміна основ музичної мови, зміна співвідношення провідних і допоміжних засобів виразності, зміна стильової парадигми: з моно стилю на стильовий плюралізм.
- Переосмислено основи ладо-тональної організації, гармонії, ритму, фактури.
- Змінюється уявлення щодо природи музичного звуку.
- Розширюється межа поняття музичного тексту.

Соціально-історична обумовленість кризи західноєвропейської художньої культури на рубежі XIX–XX ст.:

- загострюється соціально-політичний фон;
- революційні наукові відкриттям (теорія вірогідності А. Ейнштейна, відкриття фотону тощо);
- становлення опозиційних філософських вчень (концепція загибелі Європи О. Шпенглера, актуалізація вчення К. Маркса, Ф. Ніцше).

В цілому художня ситуація межі століть виглядає як протистояння двох тенденцій: поміркованої та радикальної.

1. Поміркована тенденція — споріднення з минулим (з класикою, романтизмом тощо): неокласицизм, пізній романтизм, неофольклоризм, академізм.

2. Радикальна тенденція — принципове оновлення музичної мови, розвив з естетикою попередньої епохи (романтизмом): модерн, декаданс, футуризм, урбанізм.

На перетині цих двох тенденцій знаходяться імпресіонізм, символізм, експресіонізм.

Пізні фази значних процесуально-художніх явищ (індивідуальний стиль композитора — мікрорівень, художньо-стильова епоха, художній напрямок напрямом, стильова течія — макрорівень) містить у собі ряд типологічних рис:

- підсумок, завершення — вичерпання потенціалу існуючих визначальних змістовно-стильових компонентів, його узагальнення;
- більш загальний та широкий різномірний синтез синтез, який зачіпає суттєві елементи попередніх естетико-художніх феноменів (синтезуються явища характерні для більш віддалених епох);
- «неорганічний» характер синтезу, що призводить до враження стильової екліктичності явища, що вивчається;
- обов'язкове утворення у цьому синтезованому конгломераті нових стильових елементів, які спочатку не сильно вирізняються;

- домінування цих новоутворених елементів у виникаючих нових художніх «цілих»: елементи переміщуються з периферії у центр;
 - різновекторна функціональна направленість — узагальнення існуючого, зв'язка-перехід, пропедевтика (передбачення, прогнозування);
 - внутрішня напруженість та нестабільність системи, що створює враження художньо-естетичної кризи;
 - криза світосприйняття — у визначальних філософсько-естетичних вченнях, індивідуальних творчих методах, ревізія цінностей, деформація та переосмислення концепції особистості, багатоваріантність та акцентована індивідуалізація її конкретного художньо-творчої реалізації (принципова суб'єктивність створених концепцій).
- Творчість Ріхарда Штрауса в аспекті типологічних закономірностей пізнього романтизму.

Функція підсумку:

1. *Вагнерівська лінія:*

- 1.1. Принципи оперного симфонізму — лейтмотиви, ємкі за характером теми-образи;
- 1.2. Варіаційний композиційний метод;
- 1.3. Екстенсивний принцип оркестрового складу.

2. *Веберівська лінія:*

- 2.1. Характер викладення тем — деяка невірноваженість, палкість, емоційність, неврастенічність;
- 2.2. Фантастичний колорит.

3. *Берліозівська лінія:*

- 3.1. Відкрита автобіографічність;
- 3.2. Програмність — програма орієнтована на літературу, сюжетно-описовий тип програми;
- 3.3. Пластичний характер тематизму — ідея балету, руху, жесту;
- 3.4. Звукозображальність — використовується для створення комічного ефекту + іще більше наближення до першоджерела.

4. *Лінія Ліста:*

- 4.1. Жанр симфонічної поеми;
- 4.2. Джерелом програм стає класика мистецтва;
- 4.3. Принцип монотематизму (у Штрауса відбувається синтез принципів монотематизму і лейтмотивів);
- 4.4. Тяжіння до сонатної форми;
- 4.5. Пафос самоствердження (навіть сильніший ніж у Ліста);
- 4.6. Але у Штрауса відсутня глибока філософічність, немає прагнення до космічності.

Функція переходу простежується в оперному творчості, як і функція передбачення нових стильових тенденція — експресіонізму та неокласицизму. Концепція особистості — у своїй творчості Штраус виражає не рефлексивний тип особистості, проте наділеної почуттям іронії (самоіронії).

Література основна: 17, 19, 41

Література додаткова: 42, 45, 74

Тема 1.3. Австро-німецький симфонізм: Г. Малер. (2 год.)

Творчість Густава Малера складають лише два жанри — симфонії та пісні.

Вокальні цикли:

- «Пісні мандруючого підмайстра» для голосу у супроводі оркестру на власний текст, написані у 1883-1884 рр., продовжують лінію пісень Ф. Шуберта, автобіографічні.
- «Пісні про мертвих дітей» для голосу у супроводі оркестру на вірші Ф. Рюккерта, написані у 1901-1904 році.

Вокальні збірки:

- «Чотирнадцять пісень юнацьких років» (1882-1885),
- «Дванадцять пісень на тексти зі збірки “Чарівний ріг хлопчика”» (1892-1901),
- «Сім пісень останніх років».

Симфонії поділяються на вокальні (2,3,4,8) та інструментальні (1,5,6,7,9).

Класифікація симфоній за їх інтонаційною спорідненістю з вокальними циклами композитора:

- Пролог — 1-ша симфонія — *«Пісні мандруючого підмайстра»*;
- Перша трилогія — 2, 3, 4-та симфонії — *пісні на вірші зі збірки «Чарівний ріг хлопчика»*;
- Друга трилогія — 5, 6, 7-ма симфонії — *пісні на тексти Ф. Рюккерта*;
- Кульмінація — 8-ма симфонія (*використані тексти Й. Гете*)
- Епілог — 9-та симфонія та *«Пісня про землю» (використана східна поезія)*

Класифікація за І. Соллертинським:

- Пантеїстичні симфонії — з 1-ї по 4-ту.
- Урбаністичні симфонії — з 4-ї по 8-му.
- Суб'єктивні симфонії-сповіді, симфонії-прощання — 9-та, *«Пісня про землю»*

Концепція особистості — людина самотня і винна у цьому вона сама. Сила яка може врятувати людину — кохання. Мистецтво — інструмент який допоможе людині. Малер своєю творчістю звертається до підсвідомості людини.

Поетика Малера:

- Ядро симфонізму Малера — тематизм, який повинен бути зрозумілим і сприйнятий не логікою, не мисленням, а відчуттям, інтуїцією.
- Гармонія є результатом руху голосів, а не спрямовуючим фактором.
- Примат поліфонію всіх видів.
- Варіаційний композиційний метод.
- Тенденція до відкритої форми.
- Не визнання колористики у оркестровці. Звучання часто має напружений, експресивний характер, що часто пов'язана з інтонаційною напруженістю та інтенсифікацією (виразність улюбий спосіб).

Для симфоній Малера є характерним деяке виокремлення першої частини, але фінал повинен розв'язувати головний драматургічний конфлікт твору. Формотворення симфоній Малера вирізняється імпульсивним характером і може створити

уявлення про деяку нелогічність становлення та розвитку. Характерним для Малера є принцип театралізації форми.

Загалом малерівський тип симфонізму ідентифікують як пісенний симфонізм (у симфоніях відбувається поєднання принципів симфонічного формотворення та пісенного). Музичне мислення композитора ідентифікують як аklasичне (за І. Барсовою).

Творчість Малера розглядаються як виток музичного експресіонізму.

Література основна: 5, 23, 24, 45, 55

Література додаткова: 34, 62, 74

Тема 1.4. Музичний експресіонізм.

Нововіденська школа: А. Шенберг. (2 год.)

Термін експресіонізм є похідним від латинського *expression* — вираження. Як художнє явище експресіонізм зароджується в Німеччині у середовищі художників. Роком народження прийнято вважати 1905-й, оскільки саме тоді в Дрездені була організована перша виставка картин групи «Міст». В 1911 році подібна виставка була організована у Мюнхені групою «Голубий вершник» (обидві мистецькі угруповання носять назви картин їх учасників: «Міст» Е. Кірнера, «Голубий вершник» Ф. Марка). Художники та графіки, які входили у ці групи: М. Пехштейн, Е. Нольде, О. Мюллер, В. Кандинський, П. Клее О. Кокошка та ін.

З 1910 року виходять друком журнали («Штурм» /1910/, «Пан» /1910/, «Біле листя» /1913/), які об'єднали навколо себе експресіоністів-літераторів (письменників, поетів, драматургів) — Г. кайзер, Е. Толлер, Л. Франк, Ф. Верф ель та ін. Приблизно у цей же час формується і музичний експресіонізм. Його представники — Арнольд Шенберг (1874–1951), Альбан Берг(1885–1935), Антон Веберн (1883–1945).

Філософський базис експресіонізму:

- теорія психоаналізу З. Фрейда;
- теорія інтуїтивізму А. Бергсона;
- теорія емпіріокритицизму Е. Маха;
- теорія феноменології Е. Гуссерля;
- філософія Ф. Ніцше та А. Шопенгауера.

Експресіоністи намагалися передати загальний настрій зневіри та передчуття катастрофи. В центрі уваги експресіоністів граничні стани, неповторні відчуття, екстраординарні емоції, їх унікальність. Звідси така зацікавленість деструктивними, паталогічними емоціями, відчуттями, психічними станами — марення, галюцинації, кошмар, сні. Тема крику пронизує усі твори експресіонізму. Середовищем для емоційного аналізу стає підсвідомість; саме до неї потрібно апелювати.

Світ уявляється спотвореним. Краса та любов втрачені. Людина самотня і налякана. Позитивною частиною програми експресіонізму є шлях до спасіння всього людства через знаходження любові. А це залежить від самою людини, від її особистої волі. Моральне самопізнання, індивідуальне внутрішнє подолання вродженого жорстокого начала — ось чи не єдиний засіб, який може врятувати людство. Керівному у цьому складному процесу самопізнання і удосконалення є мис-

тецтво, особливо нове експресіоністичне мистецтво. Воно, створене на «чистій духовності», повинно так впливати на психіку людей (на їх підсвідомість), аби вони навчилися співпереживати, досягнувши високі ідеали світу муз, наповнилися втраченим почуттям любові до інших людей і перестали знищувати, кривдити одне одного. Світ, своєю чергою, змінить на краще сам по собі. Таким чином, експресіоністи виказують думку щодо месіанської ролі мистецтва. Звідси особливе значення художника — він одночасно alter ego людства і пророк, який несе своєю творчістю спасіння. Крім того художник є ніби провідником, адже лише він поєднаний з «духовно-загальним». Схематично це виглядає так: митець (представник людства) інтуїтивно осягає істину (з'єднавшись з трансцендентним) виражає її мовою мистецтва => людство, на рівні підсвідомості сприймає закладене у творах і пізнає саме себе, тим самим морально удосконалюється => життя змінюється, настає час всесвітнього благодіяння.

Арнольд Шенберг — голова експресіоністичної школи у музиці. Великий новатор у сфері оновлення технік композиторського письма, засобів музичної виразності. Творчість умовно можна розділити на:

- тональний період (поч. 1899) — секстет «Просвітлена ніч» (стиль Шенберга близький до стилю пізнього Р. Вагнера).
- трансформація, подолання пізньоромантичної естетики (1903) — Камерна симфонія ор. 9 (стиль Шенберга індивідуалізується, композитор тяжіє до лінеарності, поліфонії, прагне подолати тональну функціональність);
- атональний період та додекафонний період (1908–1923) — «Місячний П'єро», «Вцілілий з Варшави».

Серед новацій Шенберга:

- художнє відкриття та закріплення сфери атональності;
- ідея тембрової мелодії;
- відродження ідеї камерного музикування;
- емансипація дисонансу;
- атематизм;
- принцип уникання (неповторюваність, ідея постійного руху і зміни);
- вокальна техніка *Spreshstimme*;
- обґрунтування та систематизація нової техніки композиції — додекафонії.

Література основна: 50, 61

Література додаткова: 17, 41, 42, 66, 31

Тема 1.5. Неокласицизм і його музичні представники: П. Хіндеміт. (2 год.)

Як зазначають дослідники поняття неокласицизм так і не отримало певного визначення і має метафоричний характер. В літературі зародження неокласицизму нерідко відносять до першої половини XIX ст. — тут він як стилістичний принцип, заснований на міфологічних образах мотивах. Античних тем і сюжетів. Інколи неокласичною літературознавці також називають творчість «парнасців» (Л. де Ліль, Т. де Банвиль, Х.М. Ередіа). проте з рядом завбачливих ремарок. В XX ст. неокласицизм вбачали у творчості російських поетів «срібної доби», а також у французьких драматургів 30-х – 50-х років.

В теорії образотворчих мистецтв неокласицизм використовують стосовно архітектури: коли віднаходять у композиції споруди архітектурні елементи епохи класицизму. В живописі поняття неокласицизм практично не вживається. Можливою причиною є те, що античні сюжети зажди використовувалися і продовжують використовуватися живописцями самих різних шкіл, напрямків, епох.

Чи не найбільш затребуваною тема класицизму є у мистецтвознавстві. Проте і тут не має чіткою позиції. Деякі дослідники визначають неокласицизм як художній напрям, інші як стильову (стилістичну) тенденцію в музиці ХХ століття. Найбільш розгорнуті концепції неокласицизму можна знайти в роботах М. Друскіна та В. Смірнова.

М. Друскін розглядає неокласицизм як специфічну художню тенденцію, яка виникла саме у ХХ столітті як опозиція романтизму і ще більше експресіонізму. Його рисами є об'єктивність, конструктивна чіткість, рельєфність, енергійна ритміка, відродження композиційних прийомів і форм музики XVI – XVII ст. (робота за моделями музики цих сторіч). Проте дослідник не вказує до яких конкретно моделей апелює неокласицизм, чому композиторське до них звертання їх осучаснює.

В. Смірнов пише про визрівання тенденцій, які призвели до появи неокласицизму. Пише про два етапи формування неокласицизму:

- Етап тенденція (до першої світової війни)
- Етап художнього напрямку

Проте дослідник не розвиває ці тези.

Естетичною основою неокласицизму є ідеалізація минулого в різних аспектах, зокрема в аспекті композиційних моделей музики минулого, але найголовніше — гармонійної особисті, упорядкованості, ясності, цілісності світобудови. Сучасний дослідник Річард Тарускін небезпідставно висловив думку, що неокласична спрямованість мистецтва певних композиторів пов'язана з політико-соціальними умовами, зокрема характером державного устрою. За його словами після Другої світової війни неокласицизм став домінувати у тоталітарних державах, тоді як у демократичних країнах розпочалася друга хвиля авангарду.

Серед композиторів, у творчості яких, неокласицизм виявився найбільш яскраво виділяються Ігор Стравінський та Пауль Хіндеміт. Неокласичні тенденції віднаходимо у творчості композиторів «Шістки», Дмитра Шостаковича, Сергія Прокоф'єва, Карла Орфа.

Пауль Хіндеміт (1895–1963) — композитор, музичний діяч, теоретик, виконавець, диригент. Музична творчість охоплює практично усі жанри.

Ранній період творчості дуже неоднорідний, містить у собі багато саркастичних та іронічних тем. Зрілий період позначений просвітницькою спрямованістю, неокласичний. Зрілий період характеризується зверненням до бахівської традиції — «високий епос».

Симфонія «Художник Матіс» створена за однойменною оперою (написана у 1933–1932 рр.) присвячена живописцю XIV ст. Маті асу Грюненвальду. Симфонія складається з трьох частин, названих за найвідомішими картинами митця: «Концерт янголів», «Покладання до гробу», «Спокуси святого Антонія».

Головна проблема твору — роль митця у світі, його взаємовідносини з владою. Художник не має права на компроміси, життя — стимул для творчості.

Проблематика твору була настільки актуальною, що його у нациській Німеччині заборонили до виконання. Віднаходження у минулому сюжетів, які відповідали сучасному стану речей у мистецтві визначають як метод історичних алюзій.

Література основна: 29, 52

Література додаткова: 19, 20, 74

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА 1

Дати відповіді на питання:

1. Назвати основні типологічні риси пізній етапів в історії мистецтв.
2. У якому середовищі виникли такі художні напрямки як імпресіонізм та експресіонізм.
3. Перерахувати композиторів, у творчості яких присутні елементи імпресіоністичної естетики.
4. Перерахувати риси музичного імпресіонізму.
5. Від якого літературного джерела відштовхнувся Клод Дебюссі, працюючи над твором «Після полуденний відпочинок фавна».
6. У яких жанрах працював Клод Дебюссі.
7. Опишіть принципи за якими групують симфонії Густава Малера.
8. Яким поняттям визначають симфонізм Густава Малера.
9. У яких жанрах працював Густав Малер.
10. Дайте характеристику функції підсумку у творчості Ріхарда Штрауса.
11. Перерахуйте композиторів Нововіденської школи та вкажіть її лідера.
12. Перерахуйте відкриття Арнольда Шенберга.
13. Розкрийте особливості техніки *Sprechstimme*.
14. Вкажіть ключові позиції програми експресіоністів.
15. Вкажіть ключовий тезис естетики неокласицизму.
16. Яка головна ідея твору Пауля Хіндеміта «Художник Матіс».
17. Дайте коротку характеристику симфонії «Художник Матіс».
18. У творчості яких композиторів ХХ століття проявилась естетика неокласицизму.
19. Що таке урбанізм?
20. Перерахуйте учасників групи «Шістка».
21. Дайте коротку характеристику симфонічній творчості Артура Онеггера.

ПЛАНІ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ
V семестр

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ І.

Становлення нової музичної поетики у західноєвропейській музиці (кін. ХІХ ст. – перша половина ХХ ст.)

Лабораторне заняття №1 (2 год.)

Тема 1.7. Музичний імпресіонізм. К. Дебюссі

1. Становлення імпресіонізму у живописі.
2. Специфіка музичного імпресіонізму.
3. Творчий портрет Клода Дебюссі.
4. Імпресіоністичні риса у «Післяполудневому відпочинку Фавна» К. Дебюссі

Література основна: 12, 25, 38, 67

Література додаткова: 39, 41, 59, 53, 56

Лабораторне заняття №2 (2 год.)

Тема 1.6. Музичний урбанізм.

1. Міське мистецтво першої чверті ХХ століття
2. Естетичні засади групи композиторів «Шістка».
3. творчий портрет А. Онеггера.
4. «Пасифік 2-3-1» як яскравий зразок музичного урбанізму

Література основна: 51, 64

Література додаткова: 12, 40, 67, 72

Лабораторне заняття №2 (2 год.)

Тема 1.6. Естетико-стильові пошуки Ігоря Стравінського.

1. Періодизація творчості Ігоря Стравінського
2. Естетичні засади російського періоду творчості.
3. Неокласичний період творчості.
4. Американський період творчості
5. «Весна священна»: композиція, ідея, втілення.

Література основна: 8, 4, 16,

Література додаткова: 3, 18, 63

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Історія зарубіжної музики»

3 курс (V семестр)

Разом 72 год.: лекцій – 6 год., лабораторні – 6 год., МКР – 2 год., самостійна робота – 20 год., семестровий контроль – 36 год.

Модулі	Змістовний модуль 1						
Назва модуля	Становлення нової музичної поетики у західноєвропейській музиці (кін. XIX ст. – перша половина XX ст.)						
Кількість балів за модуль	127 балів						
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7
Теми лекцій (12 б.)	Пізній романтизм: типологія пізніх етапів в історії мистецтва. Р. Штраус	Музичний імпресіонізм: К. Дебюссі	Австро-німецький симфонізм: Г. Малер.	Музичний експресіонізм. Нововіденська школа: А. Шенберг	Неокласицизм і його музичні представники: П. Хіндеміт	Музичний Урбанізм	Естетико-стильові пошуки Ігоря Стравінського.
Лекції (всього 4 балів)	1 бал		1 бал	1 бал	1 бал		
Лабораторні заняття (всього 33 балів)		1+10				1+10	1+10
Самостійна робота (всього 35 балів)	5 б	5 б	5 б	5 б	5 б	5 б	5 б
Види поточного контролю (всього 25 балів)	Модульна контрольна робота (25 балів)						
ІНДЗ (30 балів)	30 балів						
Підсумковий контроль	Екзамен – 40 балів. Всього без екзамену – 127 бали, коефіцієнт – 2,11						

V. ПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Тема	Зміст завдань	Кількість годин	Академічний контроль	Бали	Література
V семестр. Модуль I. Становлення нової музичної поетики у західноєвропейській музиці (кін. XIX ст. – перша половина XX ст.).						
1.1.	Пізній романтизм: типологія пізніх етапів в історії мистецтва. Р. Штраус	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дати характеристику поняття культури. 2. Дати характеристику поняття цивілізація. 3. Визначити основні риси пізнього етапу художньо-естетичних явищ. 4. Охарактеризувати наукові відкриття межі століть. 5. Визначити провідні художньо-естетичні напрями XX століття. 6. Поняття декадансу, модернізму та авангардизму. 	3	Опитування	5	Див. літературу до теми
1.2.	Музичний імпресіонізм: К. Дебюссі	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчити історію виникнення імпресіонізму 2. Ознайомитись з творчістю художників цього періоду. 3. Творчий портрет Клода Дебюссі. 4. Прослухати твори композитора різних жанрів: фортепіанні мініатюри, симфонічні цикли, вокальні твори. 5. Подивитись балетну постановку «Післяполуденний відпочинок фавна» 	3	Опитування	5	Див. літературу до теми
1.3.	Австро-німецький симфонізм: Г. Малер.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Законспектувати життєвий та творчий шлях Р. Штрауса. 2. Законспектувати життєвий та творчий шлях Г. Малера. 3. Прослухати симфонічні поеми Р. Штрауса «Дон Жуан», «Тіль Ойленшпигель». 4. Прослухати вокальний цикл Густава Малера «Пісні мандруючого підмайстра». 5. Опрацювати літературу з теми 6. Переглянути фільм Кена Расела «Малер», 7. Переглянути документальний фільм «Останні роки Ріхарда Штрауса». 8. Вивчити історичний контекст життя цих композиторів. 	3	Опитування	5	Див. літературу до теми
1.4.	Музичний експресіонізм. Нововіденська школа: А. Шенберг	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчити історію виникнення експресіонізму 2. Ознайомитись з творчістю художників цього періоду. 3. Прослухати запис секстету «Просвітлена ніч» 4. Прослухати уривки циклу «Місячний П'єро» 5. Ознайомитись з принципами 12-тонової композиції 6. Опрацювати літературу з теми. 	3	Опитування	5	Див. літературу до теми
1.5.	Неокласицизм і його музичні представники: П. Хіндеміт	<ol style="list-style-type: none"> 1. Неокласицизм в музиці: концепції, суперечки щодо поняття. 2. Творчий портрет Пауля Хіндеміта. 3. Прослухати симфонію «Художник Матіс». 4. Проаналізувати структуру твору 5. Вивчити контекст написання твору. 6. Прослухати деякі fugи та інтерлюдії з циклу «Гра тотальностей» для фортепіано 	3	Опитування	5	Див. літературу до теми
1.6.	Музичний урбанізм	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати літературу з історії французької музики першої половини XX століття. 2. Вивчити біографічний та творчий шлях Харіуса Мійо 3. Творчий портрет Франсіса Пуленка 4. Життя та творчість Артура Онеггера. 5. Симфонічна творчість Артура Онеггера. 6. Музичний урбанізм – визначити естетичний фундамент цього культурного напрямку. 	3	Опитування	5	Див. літературу до теми

		7. Прослухати твір «Пасифік 231», визначити його композиційну будову, логіку драматургічного розгортання, риси музичного урбанізму. 8. Вивчити контекст створення Симфонії №3 Артура Онеггера, композицію твору, його ідею.				
1.7.	Естетико-стильові пошуки Ігоря Стравінського.	1. Визначити періодизацію творчого шляху І. Стравінського. 2. Дати коротку характеристику російського періоду творчості. 3. Дати коротку характеристику неокласичного періоду творчості. 4. Дати коротку характеристику коротку характеристику пізнього (додекафонного) періоду творчості. 5. Описати контекст створення та прем'єри балету «Весна священна». 6. Визначити ключові композиційно-драматургічні риси балету. 7. Прослухати балет, подивитись різні хореографічні його вирішення.	2	Опитування	5	Див. літературу до теми
		<i>Разом</i>	20		35	

VI. ІНДИВІДУАЛЬНА НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Індивідуальна науково-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності, результати якої використовуються у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНЗД захистом навчального проекту.

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Історія зарубіжної музики» – це вид науково-дослідної роботи, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- конспект із теми (модуля) за заданим планом
- історико-біографічні дані;
- повідомлення з теми, рекомендованої викладачем ;
- науково-історичне дослідження у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу).

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано у табл.

Критерії оцінювання ІНДЗ

		Максимальна кіль-
--	--	-------------------

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	5 балів
2.	Складання плану реферату	5 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10 балів
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	2 бал
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	5 балів
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	3 бал
Разом		30 балів

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відпо- відає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	24-30	Відмінно
Достатній	15-23	Добре
Середній	7-14	Задовільно
Низький	0-6	Незадовільно

Орієнтовна тематика ІНДЗ

1. Оперна творчість Клода Дебюссі: «Пеліас і Мелізанда»
2. Фортепіанна творчість Клода Дебюссі: «Прелюдії»
3. Вокальна творчість Клода Дебюссі
4. Симфонічна творчість Клода Дебюссі: «Ноктюрни»
5. Творчий портрет Габрієля Форе.
6. «Пісні мандруючого підмайстра» Густава Малера.
7. «Місячний П'єро» Арнольда Шенберга.
8. Творчий портрет Альбана Берга.
9. Опера Альбана Берга «Воцтек».
10. Музична естетика Антона Веберна.
11. Оперна творчість Ріхарда Штрауса.
12. Життєвий та творчий шлях Антона Брукнера.
13. Симфонії Антона Брукнера: Сьома симфонія.
14. Тексти із збірки «Чарівний ріг хлопчика» у творчості Густава Малера.
15. Художники-імпресіоністи.
16. Художники-експресіоністи.
17. Російський період творчості Ігоря Стравінського.

- 18.Балет «Петрушка» Ігоря Стравінського.
- 19.Балет «Жар–птиця» Ігоря Стравінського.
- 20.Перша симфонія Сергія Прокоф'єва.
- 21.Фортепіано у творчості Сергія Прокоф'єва
- 22.Оперна творчість Дмитра Шостаковича.
- 23.Оперна творчість Сергія Прокоф'єва.
- 24.Ранні фортепіанні твори Дмитра Шостаковича.
- 25.Життєвий та творчий шлях Даріуса Мійо.
- 26.Публіцистична діяльність Жана Кокто.
- 27.Фортепіанна творчість Мусоргського М.П.
- 28.Життєвий та творчий шлях Франсіса Пуленка
- 29.Опера Франсіса Пуленка «Людський голос».
- 30.Життєвий та творчий шлях Артура Онеггера

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення із дисципліни «Історія зарубіжної музики» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (чотирибальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю. V семестр. Модуль I .

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідування лекційних занять	1	4	4
2	Відвідування лабораторних занять	1	3	3
3.	Робота на лабораторних заняттях	10	3	30
4.	Модульна контрольна робота	25	1	25
5.	Самостійна робота	5	7	35
6.	Індивідуальна науково-дослідницька робота	30	1	30
Всього без підсумкового контролю				127
ПМК (іспит)				40
Підсумковий рейтинговий бал			100	

Коефіцієнт – 2,11

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове опитування; повідом-

лення, доповідь, реферат.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками.
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімальний можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільний з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Розподіл балів, що присвоюються бакалаврам

МОДУЛІ							Модульні контрольні роботи ЗМ	Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ)
Змістовий модуль 1 (відвідування, лабораторні, самостійна робота)								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	25	30
6	16	6	6	6	16	16		

Разом: 127 бали з урахуванням коефіцієнта

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу на семінарських, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження, які виконуються за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У табл. представлено розподіл балів, що присвоюються упродовж вивчення дисципліни «Історія зарубіжної музики».

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:
 - *Словесні*: лекція, семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
 - *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
 - *Практичні*: вправи, диктант
2. За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.
3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.
4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1. Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

Опорні конспекти лекцій; навчальні посібники; робоча навчальна програма; збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів; засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю); завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Історія зарубіжної музики».

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ.

1. Розкрити засади музичного романтизму на прикладі «Фантастичної симфонії» Гектора Берліоза.
2. Розкрити засади лірико-драматичний симфонізму. Петро Чайковський, симфонія №4: концепція, драматургія, конфлікт його розв'язання.
3. Розкрити засади епічного симфонізму: Олександр Бородін «Богатирська симфонія»
4. Розкрити особливості симфонізму Йоганесса Брамса: Четверта симфонія
5. Виявити музичні новації в опері «Борис Годунов» М. Мусоргського
6. Розкрити сутність оперної реформи Ріхарда Вагнера.
7. Розкрийте метод монотематизму на прикладі «Прелюдів» Ф.Ліста
8. Розкрийте специфіку фортепіанної творчості Олександра Скрябіна: драматургія Четвертої сонати.
9. Дати характеристику музичній творчості Сергія Рахманінова.

10. Визначити витоки кризи західноєвропейської культури кінця XIX – початку XX століття.
11. Визначити специфіку та типологію пізніх етапів в історії мистецтва: пізній романтизм
12. Розкрити засади музичного імпресіонізму.
13. Розкрити творчу особистість Клода Дебюссі.
14. Виявити імпресіоністичні риси у прелюді «Післяполудневий відпочинок Фавна» Клода Дебюссі
15. Розкрити засади музичного експресіонізму: становлення, естетична база, постаті.
16. Охарактеризувати музичні відкриття Арнольда Шенберга.
17. Розкрити поняття музичний урбанізм на прикладі творчості група композиторів «Шістка».
18. Розглянути творчість Ріхарда Штрауса в аспекті типологічних закономірностей пізнього романтизму.
19. Розкрити особливості музичного стилю Ріхарда Штрауса на прикладі його симфонічної поеми «Тіль Ойленшпигель».
20. Дайте характеристику симфонічної творчості Густава Малера: проблематика, тип, класифікація, характерні особливості.
21. Розкрийте особливості драматургії та композиції Першої симфонії Густава Малера: поняття гротеск.
22. Розкрийте поняття музичний неокласицизм: основні концепції, особливості, постаті.
23. Виявіть особливості творчої постаті Ігоря Стравінського.
24. Розгляньте симфонію Пауля Хіндеміта «Художник Матіс» як приклад музичного неокласицизму
25. Дайте загальну характеристику творчості Дж. Гершвін.
26. Розкрийте особливості задуму симфонічного руху Артура Онеггера «Пасифік 231».
27. Охарактеризуйте творчий доробок Сергія Прокоф'єва.
28. Охарактеризуйте творчий доробок Дмитра Шостаковича.

X. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Акопян Л. Дмитрий Шостакович: Опыт феноменологии творчества / Л. Акопян. – СПб. : Дмитрий Буланин, 2004. – 474 с.
2. Арановский М. Мелодика С.Прокофьева. – М., 1969.
3. Асафьев Б. Книга о Стравинском. 2-е изд. Л., 1977. 279 с.
4. Асафьев Б. Игорь Стравинский и его балеты // Асафьев Б. Критические статьи, очерки и рецензии. Из наследия конца 10-х начала 30-х годов. М.-Л., 1967. С. 179-201.
5. Барсова И., Симфонии Малера, М.,1975
6. Борисов Л. О Гершвине // МЖ. – 1990. – № 18. – С. 32.
7. Браиловский Л., Жанровые и поэтические истоки «Триумфов» К.Орфа. В кн.: Вопросы теории и эстетики музыки, вып. 9, Л.,1969
8. Вершинина И. Ранние балеты Стравинского. – М., 1967.
9. Власова Е. 1948 год в советской музыке. М.: Классика-XXI, 2010. — 455 с
10. Гаккель Л. Фортепианная музыка XX века: Очерки. — 2-е изд., доп. — Л.:Сов. композитор, 1990. — 288 с.
11. Гаккель Л. Фортепианное творчество Прокофьева. - М.: Гос. муз.издат., 1960. - 172 с.
12. Гнатів Т., Французька музична культура рубежу XIX—XX століть, К.,1993
13. Данилевич Л. Шостакович. Жизнь и творчество. – М., 1968.

14. Долинская Е. Стиль инструментальных сочинений Н. Я. Мясковского и современность / Е. Долинская. – М. : Музыка, 1985. – 270 с.
15. Долинская Е. Фортепианное творчество Н. Я. Мясковского / Е. Долинская. – М. : Советский композитор, 1980. – 208 с.
16. Друскин М. Игорь Стравинский. – М., 1979.
17. Зарубежная музыка XX века. Материалы и документы, М., 1975
18. И.Ф.Стравинский / Общ. ред.Б.Ярустовского. – М., 1973.
19. История зарубежной музыки (под ред. В.Смирнова), С.-Пб., 2001
20. Клусон Ю., Некоторые проблемы художественной культуры Австрии и творчество нововенцев в 1918 - 1938 годы. В кн.: Проблемы истории австро-немецкой музыки, М., 1983
21. Конен В. Рождение джаза. – М., 1990.
22. Конен В., Пути американской музыки, М., 1961
23. Краузе Э., Рихард Штраус, М., 1961
24. Крауклис Г., Симфонические поэмы Рихарда Штрауса, М., 1970
25. Кремлев Ю., К.Дебюсси, М., 1965
26. Кремлев Ю., Очерки творчества и эстетики Новой венской школы, Л., 1970
27. Кунин И. Н. Я. Мясковский: Жизнь и творчество в письмах, воспоминаниях, критических отзывах / И. Кунин. – М. : Советский композитор, 1981. – 192 с.
28. Ламм О. Страницы творческой биографии Мясковского / О. Ламм. – М. : Советский композитор, 1989. – 401 с.
29. Левая Т., Леонтьева О., Пауль Хиндемит, М., 1974
30. Ливанова Т. Н. Я. Мясковский. Творческий путь / Т. Ливанова. – М. : Музгиз, 1953. – 408 с.
31. Лобанов А., «Воцек» А.Берга, К., 1977
32. Луначарский А., Р.Штраус. В кн.: В мире музыки, М., 1971
33. Мазель Л. Этюды о Шостаковиче. – М., 1986.
34. Малер Г., Письма. Воспоминания, вступ. статья И.Барсовой, М., 1968
35. Манулкина О. Американские композиторы XX века / О. Манулкина. – СПб., 2007.
36. Манулкина О. Джордж Гершвин/ Американские композиторы XX века./О. Манулкина – СПб., 2007 – С.47-61
37. Манулкина О. Б. От Айвза до Адамса: американская музыка XX века / О. Б. Манулкина. – СПб.: Изд-во Ивана Лимбаха, 2010. – 784 с., ил.
38. Мартынов И., К.Дебюсси, М., 1964
39. Мартынов И., М.Равель, М., 1979
40. Медведева И., Франсис Пуленк, М., 1969
41. Музыка XX века, т.1, ч.2, М., 1977
42. Музыка XX века, ч.1, М., 1976
43. Мясковский Н. Собрание материалов в двух томах / Н. Мясковский ; редакция, составление и примечания С. Шлифштейна. – [второе издание]. – М. : Музыка, 1964
44. Мясковский Н. Я. Письма к С. С. Прокофьеву. Переписка М.: 1977—328 с.
45. Неболюбова Л., Музыкальная культура Австрии и Германии на рубеже XIX— XX столетий. Г.Малер. Р.Штраус, К., 1990
46. Нестьев И. Жизнь Сергея Прокофьева / Изд. 2-е, перераб. и допол. – М.: Советский композитор, 1973. – 662 с.
47. Николай Сергеевич Жилиев: труды, дни и гибель. – М. : Музыка, 2008. – 608 с.
48. Орлов Д. Д.Шостакович. – М., 1966.
49. Павлишин С. Американська музика / С. Павлишин. – Львов: БаК, 2007. – 316 с.
50. Павлишин С., «Місячний П'єро» А.Шенберга., К., 1972
51. Павчинский С., Симфоническое творчество Онеггера, М., 1972
52. Пауль Хиндемит. Статьи и материалы, М., 1977
53. Равель в зеркале своих писем, Л., 1962
54. Рождественский Г. Прокофьев – Симфонии : о симфониях № 1–7 // Рождественский Г. Прембулы.– М., 1989.– С. 149–162.
55. Розеншильд К., Густав Малер, М., 1977
56. Розеншильд К., Молодой Дебюсси и его современники, М., 1963
57. Сабинина М. Симфонизм Шостаковича. – М., 1986.
58. Система детского музыкального воспитания К.Орфа. Сборник статей, Л., 1970
59. Смирнов В., Морис Равель и его творчество, Л., 1981
60. Советская музыкальная литература: В 2 т. – М., 1980-1981.

61. Соллертинский И., А.Шенберг. В кн.: Памяти Соллертинского, Л.-М.,1974
62. Соллертинский И., Г.Малер. В кн.: Музыкально-исторические этюды, Л.,1956
63. Стравинский И.Ф. Статьи. Воспоминания. – М., 1985.
64. Сысоева Е., Симфонии Онеггера, М.,1975
65. Тараканов М. Стиль симфоний Прокофьева. – М., 1968.
66. Тараканов М., Музыкальный театр А.Берга, М.,1976
67. Филенко Г., Французская музыка первой половины XX века, Л.,1983
68. Холопов Ю. Современные черты гармонии Прокофьева. – М., 1967.
69. Холопова В., Холопов Ю. Фортепьянные сонаты С. С. Прокофьева. – М., Музгиз, 1961. – 88 с.
70. Черкашина М., Опера XX століття. Нариси, К.,1981
71. Черты стиля Шостаковича: Сб. статей. – М., 1962
72. Шнеерсон Г., Французская музыка XX столетия, М.,1970
73. Шостакович Д.Д. Статьи и материалы. – М., 1967.
74. Энтелис Л., Силуэты композиторов XX века, Л.,1975
75. Юэн Д. Джордж Гершвин. Путь к славе. – М., 1989.
76. Ярустовский Б., Очерки по драматургии оперы XX века, кн.1, М.,1971
77. Ярустовский Б., Симфонии о войне и мире, М.,1966